

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntönnä 2.1.2023, Asiantuntijakuuleminen 20.1.2023/HE 286/2022 vp/Kirjallinen aineisto

Lähetämme kunnioittaen valiokunnan käyttöön ja edellä viitattua asiantuntijakuulemista varten liitteenä olevan valtiovarainministeriön lausunnon (VN/32878/2021, 12.10.2022) edellä mainitusta hallituksen esityksestä. Lausunnossa ministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että eläintautilaissa (76/2021) tarkoitettu korvausjärjestelmä perustuu valtion vastuuseen korvauksista. Valtio maksaa myös sikatilojen salmonellatapauksissa väliaikaista tukea suorien korvausten muodossa, koska muunlaisten riskienhallintaa koskevien järjestelyjen kuten vakuutusten ja rahastoinnin toteuttamista koskevat selvitykset ovat maa- ja metsätalousministeriössä edelleen kesken. Ruokaviraston maksamat korvaukset eläintautien hävittämisen aiheuttamista menetyksistä maksetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.20 (Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta). Viime vuosina korvauskustannukset ovat olleet nousussa.

Valtiovarainministeriö on edelleen todennut, että esityksen mukaan siihen sisältyvät ehdotukset, joilla valtion varoista maksettavia kustannuksia ja korvauksia koskevat eläintautilain säännökset kytkettäisiin EU:n uusiin valtioneuvoston asetuksiin, mahdollistaisivat valtion varojen käyttämisen eläintautikustannusten korvaamiseen pääosin nykyiseen tapaan sekä hätätoimenpiteitä koskevan Euroopan unionin rahoituksen saamisen sitä koskevien säännösten mukaisesti. Esityksen mukaan korvauksista aiheutuvia kustannuksia hillitsivät ehdotukset, joiden perusteella tuotannon keskeytyksistä aiheutuvan taloudellisen vahingon korvauksia voitaisiin maksaa vain maatalousyrittäjille ja joilla täsmennettäisiin lopetetusta eläimestä maksettavan korvauksen perusteena olevan eläimen käyvän arvon määrittelyä. Ministeriö on viitannut esitykseen sisältyvään arvioon, jonka mukaan esityksessä tarkoitetuilla täsmennyksillä ja muutoksilla ei ole vaikutusta valtion vuoden 2023 talousarvioon. Tämä johtuu esityksen mukaan siitä, että suuria kustannuksia ja vahinkoja aiheuttavia taudinpurkauksia, joissa taloudellisten vahinkojen korvaamiseen liittyvillä rajoituksilla olisi käytännössä merkitystä, ei esiinny vuosittain, vaan satunnaisesti, jolloin korvausten maksamiseen on tarvittu lisätalousarvioissa päätettyä rahoitusta. Ministeriö on lisäksi viitannut siihen, että esityksen mukaan siinä tarkoitetuilla muutoksilla ei lisätä viranomaisille uusia tehtäviä. Ehdotetut muutokset ja täsmennykset selkiyttävät esityksen mukaan Ruokaviraston velvollisuuksia ja toimintamahdollisuuksia rajoitusvyöhykkeiden perustamisessa, laboratorioden nimeämisessä ja rekisteröinnissä sekä korvaushakemusten käsittelyssä. Ehdotetuilla täsmennyksillä rajoitusvyöhykkeiden perustamista koskeviin toimivaltasäännöksiin tai laboratoriotointa koskeviin säännöksiin ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen. Viranomaistehtäviin liittyvät kustannukset katetaan esityksen mukaan hallinnonalan kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Esityksen mukaan valtion hallinnoiman eläintautirahaston luomiseen liittyy merkittäviä selvitettäviä kysymyksiä, epävarmuuksia ja haasteita, minkä johdosta sitä ei voida esittää nykyisen järjestelmän korvaajaksi ainakaan tässä yhteydessä, jossa päivitykset eläintautilain korvaussääntelyyn ovat kiireellillä aikataululla tarpeen EU:n valtioneuvoston päätösten uudistamisen vuoksi. Valtiovarainministeriö on tämän johdosta kiinnittänyt lausunnossaan huomiota siihen, että jo nykyisen hallituksen ohjelmaan sisältyy linjaus eläintautirahaston valmistelusta. Hallitusohjelman lähtökohtana on eri tahojen kuten yritysten, maataloustuottajien ja valtion osallistuminen rahastojärjestelmän eli tautikorvausten kustannusten kattamiseen. Esityksen mukaan parhaillaan selvitetään edellytyksiä perustaa valtion rahasto, johon kerättäisiin veroluonteisia maksuja elinkeinolta ja josta valtio maksaisi korvauksia taudinpurkausten yhteydessä. Ministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että eräissä EU-jäsenvaltioissa on toteutettu EU-sääntelyn puitteissa eläintautien korvaamiseen valtion ja elinkeinonharjoittajien tai niitä edustavien yhteisöjen rahoittamia rahastoja, mihin esityksessäkin viitataan (s. 16). Ministeriö pitää olennaisena vaihtoehtojen, muuhunkin kuin valtion yksinomaiseen korvausvastuuseen perustuvien korvausjärjestelmien tarkastelua eläintautikorvauksia koskevassa jatkovalmistelussa.

Ystävällisin terveisin

Jyri Inha
Lainsäädäntöneuvos

LIITE